

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 178/2024-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED]

[REDACTED] zastúpenej URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Senica v konaní sp. zn. SI-9C/32/2019 takto

rozhodol:

- Postupom Okresného súdu Senica v konaní sp. zn. SI-9C/32/2019 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Okresnému súdu Senica v konaní sp. zn. SI-9C/32/2019 **prikazuje** konať bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľke **priznáva** finančné zadostučinenie **800 eur**, ktoré **je** Okresný súd Senica **povinný** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Okresný súd Senica **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **856,75 eur** a tieto zaplatiť jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. marca 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) „v spojení“ s čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu, na ktorý od júna 2023 prešiel výkon súdnictva z Okresného

súdu Skalica, v civilnom spore s tým, že okresnému súdu bude prikázané konať bez zbytočných prietáhov a jej bude priznané finančné zadostučinenie 6 200 eur.

II.

2. Sťažovateľka sa žalobou z februára 2019, prílohou ktorej bol lekársky posudok, domáha od maloletého a jeho rodičov náhrady bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia 17 784 eur a nemajetkovej ujmy 5 000 eur za nehodu pri lyžovaní. Sudcovia Okresného súdu Senica boli po opakovanom nedôvodnom predložení spisu krajskému súdu na rozhodnutie o námietkach zaujatosti vylúčení a spor bol krajským súdom v septembri 2019 prikázaný Okresnému súdu Skalica.

3. Okresný súd v máji 2020 po doručení žalobnej dupliky z marca 2020, prílohou ktorej bol súkromný znalecký posudok, nariadil pojednávanie na september 2020, ktoré pre kolíziu advokáta sťažovateľky zrušil. Pojednávanie v októbri 2020 po výsluchu sťažovateľky a žalovaného odročil pre pokračovanie v dokazovaní na január 2021. Pojednávania nariadené na január 2021 a apríl 2021 pre pandémiu zrušil. Pojednávanie v septembri 2021 po vypočutí ostatných žalovaných a svedka odročil pre stranami navrhnuté výsluchy lekára a znalca na február 2022. Pojednávanie vo februári 2022 po výsluchu lekára a znalca odročil pre sťažovateľkou navrhnuté znalecké dokazovanie ohodnotenia bolestného na neurčito. Súd po dopyte viacerých znalcov uznesením z apríla 2022 ustanovil znalca, ktorý v júni 2022 predložil znalecký posudok.

4. Pojednávanie v novembri 2022 po dokazovaní odročil pre sťažovateľkou navrhnuté doplnenie znaleckého dokazovania ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia po jej osobnom vyšetrení na neurčito. To uznesením zo začiatku apríla 2023 prikázal znalcovi v 30-dňovej lehote. Znalec na konci apríla 2023 oznámil súdu nemožnosť doplniť posudok v určenej lehote pre prevzatie predvolania sťažovateľkou na vyšetrenie až po termíne vyšetrenia. Súd v máji 2023 oznámil znalcovi zmenu lehoty na 15 dní od vyšetrenia sťažovateľky. V auguste 2023 nevyhovel žiadosti sťažovateľky z júna 2023 o zmenu miesta osobného vyšetrenia. Znalec na konci novembra 2023 po vyšetrení sťažovateľky zo začiatku novembra 2023 doplnil znalecký posudok. Súd na pojednávaní v marci 2024 zamietol návrh sťažovateľky na vypočutie znalca k doplneniu posudku a skončil dokazovanie. Na pojednávaní v apríli 2024 rozsudkom zamietol žalobu sťažovateľky, ktorý pre zapožičanie spisu ústavnému súdu stranám ešte nedoručil.

III.

5. Sťažovateľka poukazuje na neprimeranú celkovú dĺžku konania a to, že v spore, ktorý nevykazuje prvky náročnosti a v ktorom neprispela k predĺženiu konania, dosiaľ nebolo rozhodnuté. Zdôrazňuje význam sporu, ktorý spočíva v tom, že sa domáha náhrad za poškodenie svojho zdravia. Podľa sťažovateľky k prietahom došlo neefektívnym postupom súdu, keď neodstránil prietahy v postupe znalca, ktorý nepredložil znalecký posudok v súdom stanovenej lehote. Priznanie a výšku finančného zadostučinenia odôvodňuje odkazmi na rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ústavného súdu a českého najvyššieho súdu.

6. Okresný súd považuje ústavnú sťažnosť za nedôvodnú, keďže priebežne konal. Poukazuje na to, že sťažovateľka prispela k predĺženiu konania dvakrát navrhnutým znaleckým dokazovaním a poskytnutím oneskorenej súčinnosti znalcovi.

IV.

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02).

8. Rozhodovanie všeobecných súdov o náhrade škody na zdraví patrí do ich bežnej rozhodovacej činnosti. Vec sťažovateľky nemožno hodnotiť ako právne zložitú. K skutkovej náročnosti prispela potreba vylúchu strán a svedkov k okolnostiam nehody a znaleckého dokazovania.

9. Sťažovateľka svojím správaním prispela k dĺžke konania. Poukazuje na judikaturu ESLP, podľa ktorej je povinnosťou strany sporu byť dôsledná vo vykonávaní veci a využívať príležitosti na skrátenie konania. Tak sťažovateľka nekonala. Práve naopak. Možno jej vytknúť, že až na prvom pojednávaní predniesla ďalšie dôkazné návrhy. Opakovane žiadala vypočuť manžela, a to aj po tom, keď na pokyn súdu nezabezpečila jeho účasť na pojednávaní. Nereagovala na výzvu súdu o zaslanie otázok svedkovi, ktorého navrhla dopočuť. Až po dvoch rokoch od predloženia súkromného znaleckého posudku spochybňujúceho závery ňou predloženého lekárskeho posudku navrhla znalecké dokazovanie. Nič jej nebránilo už skôr predložiť súkromný znalecký posudok po osobnom vyšetrení v mieste jej vyhovujúcim. Až po piatich mesiacoch od oboznámenia sa so znaleckým posudkom navrhla jeho doplnenie. Pritom nereagovala na výzvu súdu o zaslanie otázok znalcovi. V súvislosti s vyšetrením súdnym znalcom, ktoré navrhla s vedomosťou o jeho sídle, mohla konať promptnejšie bez nadbytočnej žiadosti o zmenu miesta vyšetrenia. Až po viac ako po mesiaci od doručenia predvolania kontaktovala znalca s požiadavkou na zmenu miesta vyšetrenia. Až po mesiaci a pol od oznámenia znalca o nemožnosti ju vyšetriť na inom mieste požiadala súd o zmenu miesta vyšetrenia.

10. Čo sa týka postupu okresného súdu, nemožno mu pričítať počiatočné niekoľko mesačné rozhodovanie o vylúčení sudcov pôvodného okresného súdu. Okresný súd nebol nečinný. Konal plynule, bezodkladne doručoval písomnosti, reagoval na podania strán a znalca, väčšina procesných úkonov na seba bezprostredne nadväzovala. Medzi niektorými úkonmi boli niekoľko mesačné obdobia nečinnosti. Medzi pojednávaniami vykonával úkony súvisiace najmä s dokazovaním. Ihneď po zrušení termínov pojednávaní pre pandémiu určil nové. Pojednávania odročoval s pokynmi. Plynulo a hospodárne postupoval aj pri nariadenom znaleckom dokazovaní, keď po dopyte viacerých znalcov ustanovil najlacnejšieho a najrýchlejšieho znalca.

11. Na strane druhej v postupe súdu možno badať miernu neefektívnosť a nesústreďenosť. Na niektoré procesné návrhy a skutočnosti, z ktorých vyvstala potreba ďalšieho dokazovania, mohol zareagovať skôr. Na druhom pojednávaní vypočul žalovanú prítomnú už na prvom pojednávaní. Až po dvoch rokoch vyhovel návrhu na výsluch lekára. Teda až po dvoch rokoch sa pokúsil odstrániť rozpory lekárskeho posudku a znaleckého posudku výsluchom lekára a znalca, na čo následne nariadil znalecké dokazovanie. Znalca, pre výsluch ktorého odročil pojednávanie, predvolal na pojednávanie napokon zrušené pre pandémiu, no opomenul ho predvolať na ďalšie, ktoré následne odročil aj pre jeho výsluch. Bezo zmeny skutkových okolností vyhovel návrhu sťažovateľky na doplnenie znaleckého posudku, hoci to mohla navrhnúť pred deviatimi mesiacmi súčasne s návrhom na znalecké dokazovanie. Na dvakrát robené znalecké ohodnotenie najprv

bolestného a potom sťaženia spoločenského uplatnenia tak možno pričítať súdu, no predovšetkým sťažovateľke.

12. Možno chápať, že práve vzhľadom na predmet a význam sporu pre sťažovateľku súd vyhovel jej racionálnym, no zjavne neskoro uplatneným návrhom na dokazovanie. Súd sa mohol koncentrovanejšie vysporiadať s dôkaznými návrhmi sťažovateľky, no na strane druhej správanie sťažovateľky nenaznačuje snahu o čo najskoršie rozhodnutie. Bolo možné skôr ustáliť, ktoré znalcami skúmané skutočnosti sú pre rozhodnutie o žalobe podstatné. Rovnako, či bolo nevyhnutné po troch rokoch od začatia konania vyhovieť návrhu sťažovateľky a nariadiť znalecké dokazovanie, keď sťažovateľka predložila lekárske posudok, žalovaný súkromný znalecký posudok, ktorý sťažovateľka niekoľko rokov návrhmi na ďalšie dokazovanie nenamietala.

13. Právna neistota sťažovateľky v otázke odškodnenia ublíženia na jej zdraví bola po piatich rokoch od podania žaloby čiastočne odstránená rozsudkom. Na celkovú dĺžku konania od prikázania veci okresnému súdu (štyri a pol roka) malo najväčší vplyv vyhovieť neskorému a na dvakrát navrhnutému znaleckému dokazovaniu. Tým došlo k porušeniu ústavných práv sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote. Preto bolo v tejto časti ústavnej sťažnosti vyhovené a okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázané, aby konal bez zbytočných prietahov. Nebol dôvod vyjadriť porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy „v spojení“ s čl. 38 ods. 2 listiny. K porušeniu tohto práva podľa ústavy došlo bez jeho spojitosti s právom podľa listiny.

14. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušenia základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k tomu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). S prihliadnutím na celkovú dĺžku konania, správanie sťažovateľky, ktorá svojím postupom pri navrhovaní dôkazov významne prispela k predĺženiu konania, význam sporu pre sťažovateľku a to, že sťažovateľka ústavnú sťažnosť podala v čase, keď bolo možné očakávať meritórne rozhodnutie, bolo sťažovateľke priznané finančné zadosťučinenie 800 eur.

V.

15. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľky odôvodňuje, aby jej okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré jej vznikli zastúpením advokátom. Ich výška bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), čo za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 343,25 eur) s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 13,73 eur) zvýšené o daň z pridanej hodnoty, pretože advokát sťažovateľky je platiteľom dane z pridanej hodnoty, predstavuje 856,75 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. mája 2024

Robert Šorl
predseda senátu